

Радкевич Євгенія,

магістрантка Київського університету

імені Бориса Грінченка

науковий керівник – к.ф.н., доцент Т.І. Тверітінова

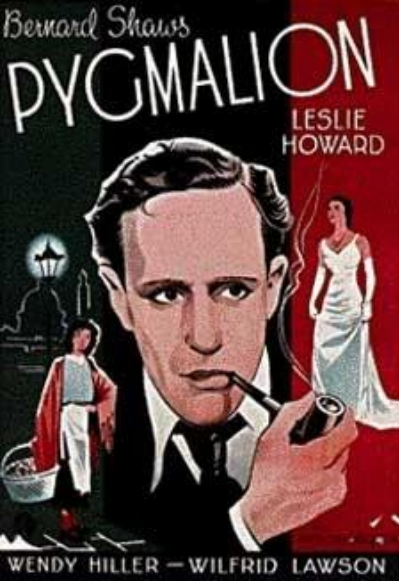
ВІДОМІ ЕКРАНІЗАЦІЇ П'ЄСИ ДЖ. Б. ШОУ «ПІГМАЛІОН»

Екранізація літературного твору — відтворення засобами кіно і телебачення творів літератури. Зводячись довгий час до ілюстрації, «живих картин», нав'язаних сюжетом відомих творів, екранізація поступово набуває все більшої глибини інтерпретації літератури та художньої самостійності. «Оптимальною» екранізацію вважають здебільшого тоді, коли метою кінематографістів стає створення мистецької аналогії екранізованого твору, переклад його на мову кіно із збереженням головних особливостей змісту і стилю першоджерела. При цьому цілком природним стає факт відмови від «буквалізму перекладу», скорочення супутніх сюжетних ліній, більша концентрація дії чи духовного сенсу зображуваного.

Серед численних античних і біблійних міфів, що використовуються в літературі ХХ століття, міф про Пігмаліона посідає особливе місце. Найбільш відома трансформація грецького міфу про Пігмаліона відбулася на початку ХХ століття в творчості англійського драматурга Джорджа Бернарда Шоу, який в своїй п'єсі порушив цілу низку проблем соціологічного, морального, наукового характеру. Дж. Б. Шоу підпорядковував п'єсу своїй філософській та естетичній концепції, поєднуючи її з вічними загальнолюдськими проблемами та цінностями.

Сюжет комедії Дж. Б. Шоу був завжди популярний, адже це реалізація вічних ідей про перевтілення. Режисерів та продюсерів зацікавив цей сюжет, це і стало приводом до численних екранізацій та постановок на сцені.

«Пігмаліон» (Великобританія, 1938)

В ролях:
Leslie Howard,
Wendy Hiller

Найпершою екранізацією була англійська чорно-біла кінострічка 1938 року, режисером якої були Ентоні Асквіт, Леслі Говард. Фільм був представлений на премію "Оскар" в номінаціях: Кращий фільм, Кращий актор (Леслі Говард), Краща актриса (Уенді Хіллер). Отримав приз у номінації Кращий адаптований сценарій (І. Делрімпл, С. Льюїс, У. П. Липскомб, Дж. Б. Шоу) і Премію Венеціанського кінофестивалю за кращу чоловічу роль (Леслі Говард).

У середині 1930-х років угорський продюсер Г. Паскаль звернувся до Дж. Б. Шоу з проханням дати авторський дозвіл на серію екранізацій найзнаменитіших його п'єс, в тому числі і «Пігмаліон». Дж. Б. Шоу погодився за умови, щоб зйомки проходили під повним його контролем.

Технічну переробку п'єси в сценарій здійснили І. Дерлімпл, У. П. Ліпскоум і С. Льюїс, кілька суттєвих нових епізодів написав сам Дж. Б. Шоу, в тому числі ключову сцену триумфу Елізи на балу. Сучасні видання англійського тексту п'єси зазвичай включають ці доповнення. У фіналі фільму, на відміну від п'єси, Еліза повертається до Хіггінса.

«Моя прекрасна леді» (1956), театральна постановка

Автором мюзиклу був Алан Джей Лернер, з музикою Фредеріка Лоу. Прем'єра п'єси відбулася в 1956 році на Бродвеї, у головних ролях - Джулія Ендрюс і Рекс Харрісон, а також Кетлін Несбітт. Постановка відразу ж стала користуватися надзвичайною популярністю, квитки були розпродані на півроку вперед, «Моя прекрасна леді» була зіграна на Бродвеї 2717 разів. Мюзикл переклали одинадцятьма мовами, і він з успіхом йшов у понад двадцяти країнах.

Ф. Лоу і А. Д. Лернер оцінили якість драматичного матеріалу - незважаючи на те, що п'єса була опублікована в 1912 році, теми, які в ній порушувалися - особистість і її права, відносини між чоловіком і жінкою, культура мови - і культура в широкому сенсі цього слова – як актуальні в усі часи.

Адаптуючи «Пігмаліона» для музичного театру, автори намагалися якомога дбайливіше ставитися до тексту першоджерела, і все-таки акценти в п'єсі змістилися - на перший план вийшла історія перетворення головної героїні з вульгарною квіткарки в чарівну молоду леді, а філософські міркування Дж. Б. Шоу відійшли на другий, якщо не на третій план. Крім того, героїня «Пігмаліона» в кінці-кінців виходить

заміж за Фредді і відкриває квітковий магазин, а потім і овочеву лавку (про це

йдеться в післямові до п'єси, написаному самим драматургом, який не дуже вірив у романтичну любов). У Елізи Дж. Б. Шоу немає ніяких ілюзій стосовно Хігінса: «Галатеї не до кінця подобається Пігмаліон: аж надто богоподібну роль він грає в її житті, а це не дуже-то приємно». Еліза Ф. Лоу і А. Д. Лернера все-таки повертається до свого вчителя - публіка не прийняла б розставання головних героїв. Сам А. Д. Лернер так пояснив своє рішення змінити фінал: «Я опустив післямову "Моєї прекрасної леді", тому що в ньому Дж. Б. Шоу пояснює, як Еліза залишається не з Хігінсом, а з Фредді, а я - хай вибачать мене Шоу та небеса! - не впевнений, що він правий».

«Моя прекрасна леді» (США, 1964), фільм

Американський комедійний фільм 1964 року, режисера Джорджа К'юкора, створений на основі однойменного мюзиклу, який у свою чергу був створений на основі п'єси Дж. Б. Шоу і мав грандіозний успіх на театральній сцені.

Коли було вирішено, що мюзикл «Моя прекрасна леді» стане фільмом, його шанувальники були розчаровані, всі сподівалися побачити в ролі Елізи Джулі Ендрюс (хотів цього і Рекс Харрісон), а її врешті решт зіграла Одрі Хепберн. А ось Рексу Харрісону, який грав Хігінса на Бродвеї, заміни не знайшлося, і ексцентричний професор успішно перебрався з театральних підмостків на великий екран і отримав Оскар.

Фільм «Моя чарівна леді» з бюджетом 17 млн. доларів був найдорожчим фільмом Warner Brothers 1964 року, проте він став одним з найприбутковіших фільмів того часу.

- - 8 премій «Оскар» Академії кінематографічних мистецтв і наук;

- - 3 премії «Золотий глобус» Голлівудської асоціації іноземної преси;
- - Премія ВАФТА, Британської академії телебачення та кіномистецтва.

«Бенефіс Лариси Голубкіної» (СРСР, 1975), фільм-спектакль

Телевізійний фільм-спектакль, бенефіс актриси театру і кіно Лариси Голубкіної, поставлений режисером Євгеном Гінзбургом за мотивами п'єси Дж. Б. Шоу «Пігмаліон». У головних ролях: Лариса Голубкіна (Еліза Дуліттл), Олександр Ширвіндт (Хіггінс), Володимир Зельдін (Піккерінг).

